

Улууска—бу күнтэргэ

„ТӨРӨӨБҮТ КҮНҮНҮНЭН, ТАПТАЛЛААХ ЧУРАПЧЫМ!“

Сыллата ыһыттылар Чурапчы нэһилиэтин күннэрэ быйыл балабан ыйын 6—7 күннэригэр буоллулар. Бырааһыннык кэмигэр сквердэри аһыы, уулуссалары сырдатар уоттары киллэри, ыспартыыбынай күрэхтэһиилэр, атыы-тууу, араас куонкурустар, эбэрдэ кэнсиэрдэр, бырааһынныктаабы фейерверк, о. д. а. тустаах бырагырааманан, чаастарынан аттарыллан, ыһытыллылар.

БЫРААҤЫННЫЫГЫ АҤЫЫ ТҮРҮҮЛЭЭХ ЧААҤА

Бырааһынныгы эбэрдэлээбитти, күһүннү сырдык чабылхай күннээх, ыраас-чэбдик салгыннаах, нуурал күннэ П. Е. Барахсанов аатынан култуура уонна сынньалан пааркагыгар дьон-сэргэ үөрэ-көтө тобуоруста. Кириэр аантан сабалаан, атыы-тууу ыһытыллан, күһүннү киһи күлбүтүнэн дэтэрдии, оҕуруот аһын арааһа, айылҕабыт бэлэбэ хамтабыс дьаһан, моонньобон, отон барыанналарга, даһбар хотуттарбыт барахсаттар астаабыт араас суол астарга, мындыр уустарбыт оноһуктара туруоругунулар. Сыл ааһы сибэки арааһа элбээн иһэрэ кэрэбэ, сырдыкка тардыһыы туһунан буолан санааны көтөһөр.

Төрүүлээх чааһы арыыһыга тыл аплит Чурапчы нэһилиэтин баһылыга Владимир Сивцев, нэһилиэк дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлин солбуйааччы Август Захарова быйылгы бырааһыннык Чурапчы нэһилиэгэр биллэриллибит Гражданскай Көбүлээтин сылын чэрчитинэн ыһыттылар. Чурапчы сэлиэннэтэ сылтан сыл улаатан, тупсан иһэрин, ол туһунан сотору „Мичил“, „Улыбка“ саналыы тиилтээх үһүйээннэ, 5 этээстээх

дьон олоһор дьаһта, физическай култуура уонна уолуорт үнүстүүтүн устудьуоннара олоһор уосайдарга үлэбэ кириэхтээхтэрин, сквердэр аһыллыбыттарын, уулуссалары сырдатар электроуот киллэриллибитин эттилэр, манньык үлэлэр салгыы быһаан быһыытынан ыһыттылалар дьаһта. Маньаха нэһилиэк дьон-сэргэтэ улахан көмөлөрүн, өйөбүллэрин иһин махтанналар. Чурапчы нэһилиэгэр баһылытын үлэһэбит Саха Өрөспүүбүлүкэтин ыччат балиитикэтигэр уонна социальной коммуникацияга министриэ Анатолий Саргыдаева „Чурапчы нэһилиэтин бочуоттаах гражданина“ аат инэриллибитин истэн, бырааһынныкка мустубут дьон дохсун ытыс тыаһынан добуһуоллаатылар.

„Чурапчы нэһилиэтин сайдыытыгар киллэрсэбит кылаатын иһин“ бэлиэтин, өйдөбүннүк бэлиэтин Александр Андреев, баһылык Махтал суругунан, чаһынан Иван Тимофеев, Махтал суругунан Светлана, Дмитрий Ивановтар, Махтал суругунан, өйдөбүннүк манньыатынан Антон Иванов, Иван Беляев, Гаврил Платонов, Константин Дьячковскай наһараадаланналар.

Степан Саргыдаев өрөспүүбүлүкэ ыччаттын, тус бэйэтин аатылтан бырааһыннытын эбэрдэлээтэ, үрдүк наһарааданы ыһытынан махтанна, бу наһараада нэһилиэк дьонун-сэргэтин

бүтүүнүн үгүөтэ-өһөтө буоларын бэлиэтээтэ, Чурапчы ситиһииттэн үөрэрин, кизн туттарын эттэ, салгыы өссө сомоһолоһон, сайдыы туһугар үлэһиргэ-хамсыырга ыһыттылар.

Улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, үөрэх управленнетын начаалынныгы Юрий Посельская, улуус дьаһалтатыттан Рустам Данилов, Мария Заболоцкая, Мария Аянитова эбэрдэ тыл эттилэр. Афанасий Захаров Туяра Софроноваба Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дарханын Ыйаабынан „Муниципальной сулууспа туйгуна“ аат инэриллибитин туһунан бэлиэни туттарда. „Улуус социальной экономикай сайдыытыгар киллэрсэбит кылаатын иһин“ үһүс истиэлэннээх анал бэлиэтин Варвара Пудова, улуус баһылытын, дьокутааттарын Сэбиэтин Бочуотунай грамотатынан Василий Попов наһараадаланналар.

Төрүүлээх чаас Дьокуускайдаабы култуура колледжын „Күн өркөн“ айар кэлэктиибин кэнсиэринэн добуһуолланна

ХОМОБОЙ ХОҤООН ТҮҤЛГЭТЭ

Чурапчы нэһилиэтин күннэрин бырааһынныгытн чэрчитинэн

ааһааччылар „Хомобой хоһоон түһүлгэтэ“ куонкурустара буолла. Куонкурус паарка собуруу өттүгэр тыл быһыыгар баар дьуөдэ үрдүгэр аһаан бэлэмнэммит түһүлгэбэ ыһытыллыа. Ыраас, чуумпу нууруугар күн чабыла оонньоһобут, фонтан кулмүрдэс уутун тула куба макеттара талбаара устубут, кырдык даһаны, күһүннү серенадаба добуһуоллаһан, уран тыл маастардарын ааһыларын иһиттилар.

Куонкурус үс хайыскага араарылынна. Дьон Дьанылы хоһооннорун ааһыга Николаанна Бушуева—Арчылаана Чаран „Биһик ырыата“ хоһоону аһаан кыайылааһын буолла, иккити Иван Попов—Байдам „Тууһас“ хоһоону, үсүтү Полина Игнатьева—Намыһа „Сарыардаангы саһарба“ хоһоону аһааннар ыллылар.

Чурапчы туһунан хоһооннору ааһыга „Арчы“ дьэһтин бэтэрээннэрин „Тыһнаах тыл“ бөлөбө (Надежда Заболоцкая, Наталья Захарова, Елизавета Попова, Наталья Устинова, Гурий Моһастырев, Алексей Слепцов) „Чурапчытын туйабын“ композициянан кыайылаах буолла. Иккити Евдокия Кузьмина—Дьэбдэһэй „Чурапчы“, үсүтү Николай Башарин—Ньукуус „Тобус томтор“ дьэһ бэйэлэрэ суруйбут айымныларын аһаан ыллылар.

Көһүл тизмэбэ Сарыал Охлопков А. Е. Кулаковскай „Арыгы“ хоһоонун аһаан кыайылааһын буолла. Иккити мьэстэни Муссчут кыһа Айылгы Пинилина Б. Мотурова „Айаһа“ хоһоонун Сайа тылбааһыгар аһаан ылла, үһүс Наталья Сергеева—Аана Кыһа „Киһи тоһо олоһор“ бэйэтэ суруйбут хоһоонун аһаан буолла.

Кыайылаахтар анал дипломнарынан, бириистэринэн наһараадаланналар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

ЧУРАПЧЫМ СУЛУСТААХ ХАЛЛААНЫН АННЫГАР...

Чурапчы күннэрин чэрчитинэн киһээнни дьаһалларга бири дьаһалларга дойдулаахпыт, худуоһунньук дьэ Кьыдаана Игнатьева „Аттаах кьыс“ дьэһ улахан үлэтэ үөрүүлээх быһыыга-майыга аһылынна. Санатар буоллаха, хас да хартыына барыһаана баарыттан, „инстаграм“ нөһүө норуот куоластааһынынан, бу хартыына бырайыага талыллыбыта. Мурап үөрүүлээх аһыллытыгар үүс киһи тобуоруйда. Кэтэһэ түспүлүт кэнниттэн, халлаан харанарыһа экран нөһүө „Аттаах кьыс“ хартыына

ис хоһоонун сырдатар кылгас клип көрдөрүлүннэ. Дьэ, кырдык, дирин ис хоһоонноох хартыына эбит. Кьыс оҕо — омук аһала дириллэрини, сүктэн барар кийит кьыс удьуору, ууһу тэһиттэччи, олоһу салыааччы буоллаба. Клипка эдэр киһи кэргэн ылар кьыһын акка олоһон аһаһыгар, төрөһүттэригэр сүгүннэрэн аһалаһа ойууларан. Кьыс аһыттан түһэн, атын кууһан туран, инники дьылбатык, олоһун туһунан кизни-ырааһы анаарыһытын клип түмүктэнэр. Онно, биллэн турар, ыраас таптал, сана олох сабалаһыта, ууһу-удьуору тэһитти, кэскиллээх олох түстэһиттэ, дьол, инникигэ эрэл барыта түмүллэр. Клип түмүк каадыра бизэс этээстээх дьэһ истиэнэтигэр тилэри уруһуйдаммыт хартыынаба кубулуйан, лазер уоттарынан чабыллыа сырдаабытыттан бары да сүргэбит көтөһүллэ түстэ, уруйдуур-айхаллыыр хаһы дуораһыһа саһараата. Силиги ситэрэһии, фейерверк араас өһөөх уоттара сулуустаах халлаан анныгар күндээриһэ сонньоһулар.

Дьаһал үөрүүлээх чааһыгар кэскиллээх худуоһунньугу Кьыдаана Игнатьеваны Чурапчы нэһилиэтин дьаһалтатын баһылыга

Владимир Сивцев, кинини солбуйааччы Алексой Бурцев, улуус дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, улуус дьаһалтатын социальной управленнетын начаалынныгы Мария Заболоцкая, улуус кылаабынай архитектора Татьяна Игнатьева эбэрдэлээтилэр, махтал суруктары, өйдөбүннүк бэлэхтэри туттардылар. Айар үлэтигэр өссө үрдүк ситиһиһилэри, саһаһтан-саһа саһахтар арылла туралларыгар алгыһтаах баһа санааларын тиэртилэр. Бу өрөспүүбүлүкэ улуустарыгар уруһуйдаммыт арт-эбьийэктэртэн бастагы улахан кэмэйдээх үлэ буоларын чорботон бэлиэтээтилэр.

Кьыдаана төрөһүт дойдуттан Кьыдаанан бири дойдулаахтара, үөрэһит уһуулаһа уонна төрөһүттэри Наталья, Иван Игнатьевтар кэлэн эмиз истин баһа санааларын тиэртилэр. Ону тэнэ Дьокуускайтан арт-куратор Евгений Новгородова кэлэн, Кьыдаананы худуоһунньук быһыытынан сырдатта кини үлэлэрин билиһиннэрдэ. Түмүккэ Кьыдаана Игнатьева „Лето Якутии“ бэһитбээл ыһыттыллытын, онно бырайыакка кыттытын, үлэтин-хамнаһын ситиһии

сырдатта, төрөһүт улууһугар манньык улахан бырайыагы ылсан үлэлээһин хас да эппиэтинэстээһин этэн туран, көмөлөһүт бары дьонно, улуус, нэһилиэк дьаһалталагыгар махтанна уонна „Аттаах кьыс“ улуус дьонун-сэргэтин, ыалдыттарын ырааһтан уруйдаан, арчылы, араһаччылы турун дьэһ алгыһтаах баһа санаатын тиэртэ.

Салгы П.Е. Барахсанов аатынан култуура-сынньалан пааркагыгар Чурапчы күннэригэр анаммыт дьаһаллар түүн хойукка дьэһи салбанан ыһытыллылар. Ол курдук Кьыдаана Игнатьева Дьокуускайга „Россия — моя история“ устуоруйа пааркагыгар аан бастаан туруорбут интерактивнай быһытпакатын бири дойдулаахтарыгар көрдөрдө. Дьэ, кырдык, уран худуоһунньук ураты үлэлэрэ! Аһыгы технология көмөһүнэн умсулҕаннаах хартыыналар — доһуннэра бааллылар байбал, уу аһынан сундулуһан аһар балыктар, дүһүрүн оһо тулар ойуун, кулгаахтары чөрөгнөтөр, харахтарын симириннэтэр торбос, айылҕа араас кэрэ көстүүтэ, кьыла-харамайа о.д.а. хоһуйуулар харахпыт ортоһугар „хамсаан-тиллэн“ калэллэр!

Кэлэһни сылларга Чурапчы нэһилиэтин рекордун кинигэтэ олохтоммута. Онно Чурапчы күннэригэр саһамай уһун халбаһы, торт, килиэл рекорда олохтоммут буоллаһына быйыл саһамай улахан сахалыы халандаар оноһуллубут. Үрдүгэ — 2 м 5 см, оттон кэгитэ — 1 м 45 см. Манньык үһүлүчү бэһиэ түгэннэр үйэтитиллэн, кэлэр кэнчэри ыччакка уос номоһо, кэрэ кэһсээн буолуохтара. Кизэһэнни тэрэһиннэри эстрада сулуустарын кэнсиэра кизэрттэ, үгэскэ кубулуйбут фейерверк кустук өһөөх чабылыннас уоттара хас биридибитигэр үөрүүнү бэлэхтээтэ.

Быйыл П.Е. Барахсанов аатынан паарка уотунан-көһүнэн мэргэтиллэн, харанаба ырааһтан саһааран көстөр, „Таптал скверигэр“ барыһа тирянданан симэммит аллея, дьуөдэ ортоһугар сырдаан көстөр араас өһүнэн дьиримни оонньуур фонтан эмиз туһунан кэрэ көстүүнү бизэр. „Мин талпыһын Чурапчытын“ фотозонаба дьон-сэргэ хаартыскаба түһэн, умнуллубат түгэннэрин үйэтиттилар, дуоһуйа сынньанан тарбастылар.

Анна ЗАХАРОВА.

Улууска-бу күнүгө

Үүнэ-сайда тур, Чурапчым!

Балажан ыйын 6-7 күнүндөүгү тобус томтордоох Чурапчыбыт нэһилиэтин төрөөбүт күнэ кизэн былаанынан ытылыына. Ол курдук, бастакы күнгө араас бэлиэ дьаһаллар буоллулар.

ПРОМКЭМБИНЭЭТ БЭТЭРЭЭННЭРИН ААТА ҮЙЭТИЛЛЭР

Бастахынан «Мурун Тыймпыайа» ТОС-ка «Төрөппүткэ Айхал» сквер үөрүүлээх аһыллыыта буолла. Чурапчы нэһилиэтин баһылыга Владимир Сивцев Чурапчы нэһилиэтин бочуоттаах олохтооҕо, промкэмбинээт бэтэрээнэ Гурий Монастырев, Никифор Романович Мионов сизэ Николай Артемьев, Андрей Павлович Листиков кыһа Мария Дьячковская аалай лизэнтэни быстылар.

Бочуот дуоскатыгар Чурапчы ытык дьонно Чурапчыга бастакы комсомолец, кыһып бартылаан Мурун Тыймпыайа бастакы Дьэз туттубут Никифор Романович Мионов, промартыал бастакы салайааччыта, "Аба дойдуга Улуу сэриитигэр килбиэннээх үлэтин иһин" бэлиэ хаһаайына Иван Иннокентьевич Кононов уонна промкэмбинээт дириэктэрэ, "Аба дойдуга үтүөлэрин иһин" уордьан-мэтээл кавалера, "Гражданскай килбиэн" бэлиэ хаһаайына, Чурапчы улуунун Бочуоттаах олохтооҕо Андрей Павлович Листиков мөссүүннэрэ ааттара кирибиттэр.

Чурапчы нэһилиэтин баһылыга Владимир Дмитриевич күүнүнэн эбэрдэлээн туран, быйыл нэһилиэккэ Гражданскай Көбүлээһин сылын чэрчитинэн элбэх үлэ ытыллыбытын сырдатта. Ол курдук, бу сана сквер эмиэ олохтоохтор идиэйэлэринэн, к а б у л э э н н э р и н э н а аһыллыбытын балиаттаат. "Оболорбут кэнээри ыччыллыт үлэлээн-хамсаан ааспыт чулуу дьоммутун кэчээскитин киз тутта көрүөхтэрэ, холбур оностуохтара дьин эрэнэбин" - дьитэ. Бу бырайыак олоххо кириригэр үлэлэспит дьонно махтанна.

Салгыы улуус баһылыгын экономика, инвестиция б о л п у р о с т а р ы г а р солбуйааччы Алексей Егоров тый этэ: "Актыбынай позициялаах тувэбэ дьонно, нэһилиэк уопастыбаннаһа Гражданскай Көбүлээһин сылыгар сөл түбэһиннэрин, манньык устуоруйа суолталаах сквердэри олоххо киллэрэллэрэ хайбаллаах дьыала. Ол курдук бүгүн Мурун Тыймпыайага эрэ буолбакка, Чурапчы улуунун, нэһилиэтин

устуоруйатыгар кирибит ытыктыыр бастын дьоммут-сэргэбит үйэтитиллэн, бары да үөрөбүт, долгуйабыт. Үйэтити сквердэра тувэбэ аайы элбээн, Чурапчы кэстүүтүн кизэргэтин истиннэрэ".

Оттон Ил Түмэн дьокутаата Семен Никитин: "Промкэмбинээткэ үлэлээбит дьонноор ааттара үйэтитилиннэ. Мэиэ тааска икки киһи, бастакы

комсомолецтар, Сэбиэскэй былаас ытыар балиитикатин тарбатыыга бири көхтөөхтүк үлэлээбит дьон буолаллар. Кирилэр Гражданскай сэриигэ кыттыыны ылан Уот Субуруускайга саллаатынан сылдьан, онтон эйэлээх олоххо үлэлээн-хамсаан, бу тувэбэ э олохсуйан, ыал буолан, оҕо-уруу төрөтөн, олонор ааспыттара Чурапчыга бастакы бырамысыланнай тэрилтэ Андрей Павлович Листиков оробуочай быһылытынан үлэлээбитэ. Онтон үөрэнэн, бу тэрилтэни уһун сылларга салайыта" - дьитэ.

Чурапчы нэһилиэтин дьокутаата Варвара Пудова Андрей Павлович тувэбэтин сайыннарыыга күүстээхтик үлэлээбитин сырдатта. И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскуопатын дириэктэрэ Михаил Дьячковскай томтордоругар опорбут, үлэлээбит-хамсаабыт дьонноро үйэтитиллибиттеринэн, оскуопа кэлэктибин, үөрэнээччилэрин аатыттан эбэрдэлээтэ.

Промкэмбинээт бэтэрээннэрин аатыттан Гурий Монастырев эбэрдэ тый этэ: "Төрөппүттэрибитин, дьоммутун-сэргэбитин өйдүү-саныы сыйдарытыгар анаммыт сквер аһыллыбытынан, эбэрдэлибин. Мемориальная дуоскаларга үйэтитиллибит дьону кытары биригэ алтыспытым, үлэлээбитим-хамсаабытым. Кирилэр билигини үлэни талпыырга, дойдубут туһугар үлэлииргэ-хамсыырга улуйбуттара. Онон тувэбэбит сайдыытыгар үлэлэспит дьоплоохтун, Билинни ыччат толлубакка, үлэ баарынан үлэлээн иһин дьин ыгырабын уонна Чурапчыбытын сайыннарыыга күүс-көмө буолуоххут дьин бигэ эрэллээхпин".

Салгыы Андрей Павлович Листиков аймахтарын аатыттан кыһа Мария Дьячковская долгуйан туран тый этэ.

Бэлиэ түгэни «Дуораан» ырыа бөлөбө (сал Аиталина Сивцева) уонна Аркадий Васильев ырыаларынан кизэргатилэр.

ЧУРАПЧЫГА КИРИИ КИЭРКЭЙЭР

Күн иккис анаарыгар «Молодежная» ТОС-ка сквер

үөрүүлээх аһыллыыта буолла.

Гражданскай Көбүлээһин сылын чэрчитинэн, быйыл саас нэһилиэк баһылыгын гранын ыларга ыччат форума ытыллыбыта. Манна хас биридии ТОС-тан ыччат хамаандалара кыттыыны ылбыта. Куонкурус түмүгүнэн баһылык 100 тыһыынча суумалаах гранынан «Маарыкчаан», «Молодежная», «Центральной» ТОС ыччаттарын хамаандалара набаара адаламмыттара. Балартан бастахынан «Молодежная» ТОС бырайыагын олоххо киллэрдэ. ыччаттар граннарын туттан, олохтоохтор субуотуонньуктаан, бу сквер тутулунна.

Сквери аһы аалай лизэнтэтин Чурапчы нэһилиэтин баһылыга Владимир Сивцев, улуус баһылыгын экономика, инвестицияга солбуйааччы Алексей Егоров, Чурапчы улуунун дьокутаата Сергей Новгородов, «Молодежная» ТОС салайааччыта Снежана Титова, «Молодежная» ТОС көхтөөх ыччата Ваня Захаров быстылар.

Нэһилиэк баһылыга Владимир Дмитриевич эбэрдэлээн туран, «Олохтоох ыччат идиэйэлэрин көмүскээн, бири кэрэ көстүүлээх сквер тутуллан, Чурапчыбыт нэһилиэгэр кирири аартыга өссө тубуста. Сквер истиэндалэригэр «Молодежная» ТОС-ка хас ыал опороро, манна туох үлэ ытыллыбыта уо.д.а. нэһилиэк тувэбэ туһунан информациялар кирибиттэр» - дьитэ. Бырайыагы онорбут ыччаттарга Алина Митинаба, Яков Новгородова, Иван Захаровка, Айаал Спелдрова эбэрдэ суруктары туттарда.

Салгыы улуус баһылыгын экономика, инвестиция б о л п у р о с т а р ы г а р солбуйааччы Алексей Егоров «Молодежная» ТОС сайдыытын сырдатта уонна инники былааннары иһитиннэрдэ. Улуус дьокутаата, «Молодежная» ТОС олохтооҕо Серафим Новгородов, «Молодежная» ТОС салайааччыта Снежана Титова нэһилиэк дьаһалтатыгар, олохтоохторго махтаннылар. "Инникитин да тувэбэбит, нэһилиэкпит сайдыытыгар түмсүүлээхтик үлэлиэбин" - дьин ыгырдылар. Маны таһынан нэһилиэк ТОС-тарын аатыттан Федора Седалищева уонна Василий Пономарев эбэрдэлээтилэр.

Үөрүүлээх тэрээһиннэ мустубут дьонно «Солнышко» уһуйаан итиллээчилэрэ Ньургуйана Пестерева, Дьулус Абрамсе уонна Света Дьячковская хоһооннору аахтылар.

ҮТҮӨ ААТА ҮЙЭТИЛИННЭ

Былырыын Нидыли тувэбэ элбэх кыбартыралаах дьылэрин тизэргэнигэр «Формирование комфортной городской среды» дьин өрөспүүбүлүкэтээ би бырагыраама чэрчитинэн, олохтоохтор сынньанар, оҕолор сонньуур былаанаанкалар тутуллубута. Бу бырайыак олоххо хириригэр сүүрбүт-көппүт, туруорсубут нэһилиэк, тувэбэ ытыктыыр киһитин Клавдия Васильевна Харитоновна аатын инэриил үөрүүлээх дьаһала эмиэ бу күн буолла.

Клавдия Васильевна - Чурапчы оройуонун устуоруйатыгар бири чабылхай суолу-иһи хаалларбыт Василий Петрович Харитонов кыһа буолар. Клавдия Васильевна оскуопаны Чурапчыга бүтэрэн баран, аан бастаан, пионер баһаатай куруһугар үөрэммитэ. Онтон педуучилищени кэтэктэн үөрэнэн бүтэрэн, 40-ча сыл устата оҕо тэрилтэлэригэр учууталынан, пионер баһаатайынан, оҕону сайыннаар киин дириэктэринэн, иитээччинэн бэринилээхтик үлэлээбитэ. Бочуоттаах сынньаланна тахсан баран, уопастыбаннай үлээн дьарыктаммыта. Бастаан, уопсай дьэз коменданынан, онтон 1999 сылтан тувэбэ салайааччытынан т а н а р ы ы л а а х т ы к үлэлээбитэ. Тувэбэтин дьонун кыһалбаларын туруорсан, сынньанар олорор усулуобуйаларын тупсарыыга сүүрэн-көтөн, элбэси-ситиспитэ. Ол курдук, бу былаанаака Клавдия Васильевна көбүлээһининэн тутуллубут. Чурапчы нэһилиэтин дьаһалтата бырайыагын туруорсан СӨ буддьуөтүттэн 4,5 мөл. солкуобай үл көрүллүбүт. Онтон бу үпкэ утары 1,5 мөл. солкуобай нэһилиэк буддьуөтүттэн тыырыллан, үлэ ытыллыбыт.

Клавдия Васильевна Харитоновна аата былаанааккаба инэриллибитин туоһулуур

дуосканы нэһилиэк баһылыга Владимир Сивцев, улуус баһылыгын экономика, инвестиция болпуростарыгар солбуйааччы Алексей Егоров, улуустаабы контуруоллуур, аабар-суоттуур палаата бэрэссэдээтэлэ Иннокентий Матвеев, «Куоҕалы» ТОС салайааччыта Федора Седалищева уонна Клавдия Васильевна улахан сизэ Айан Харитонов үөрүүлээх түгэннэ астылар. Элбэх киһи киһи туһунан истиг тыһынан ахтан-санаан аастылар. Бэлиэ түгэннэ Владимир Дмитриевич быйыл маннайгы кылааска кирибит тувэбэ оболоругар Эрсан Климова, Тимур Яковлева, Элика Прокопьеваба, Дамир Буриева, Аман Седалищева, Настя Фоминаба үгө мааны, дьонун дьон буола улааталларыгар бабаран туран, бэлэктэри туттарда.

СЫРДЫК УОТТААХ УУЛУССАЛАР

Бу күн «Ыспартыыбынай», «Маарыкчаан», «Куоҕалы» ТОС олохтоохторо туруорсубут, өр күүлүт, долгуйулаах, үөрүүлээх күннэрэ үүннэ. Ол курдук, Чурапчы нэһилиэтин Гражданскай Көбүлээһиннэри ойүүр бырагыраама чэрчитинэн Дмитрий Захаров салайааччылаах «Ампири» ХЭТ өрөспүүбүлүкэтээби куонкуруска кыттан, нэһилиэниэ утары үбү хомууан, уулуссалары уотунан сырдатыы үлэлэлэрэ түмүктэннилэр. Интэринээт томторугар «Успуорт переулогар», Д.П. Коркин, А.Н. Ермолаев аатын сүгэр уулуссаларга уот тардылыына. Оттон «Маарыкчаан» ТОСка Октябрьскай, Орджоникидзе, Аартык, Строитель уонна Федотов аатынан уулуссаларга, «Куоҕалы» ТОС «Западной переулукка», Октябрьскай, Олимпийскай уулуссаларга уот чабылыччы сандаарда.

Бэлиэ дьаһалларга нэһилиэк баһылыга Владимир Сивцев эбэрдэлээн туран, Дмитрий Егорович Захаровка, «Маарыкчаан» ТОС-ка уопастыбанньыктарыгар Анастасия Поповаба, Лилия Николаеваба махтап суруктары туттарда.

Ити курдук, Чурапчы нэһилиэтин күнүгэр ытыллыбыт бэлиэ тэрээһиннэр үрдүк таһымнаахтык түмүктэннилэр. Тапталаах Чурапчыбыт, чэчири, үүнэ - сайда тур! Дьоммут-сэргэбит ханнык бабарар түгэннэ түмсүүлээх буолун, нэһилиэкпит сайдарын туһугар үлэлээн-хамсаан, дьонун кылааккытын киллэрсэ турун!

Марфа ПЕТРОВА.

Исписэлиис тырыбыната

ОЛОХ САЙДЫЫТЫН КЫТТА ТЭННЭ ХАРДЫЛЫАХПЫТ

„Сана олох“ хаһыалпытыгар „Исписэлиис тырыбаната“ диэн рубрикада улууспут салалтатын үлэһиттэра, тэрлэтэлэр салайааччылары былаан баһыытынан сырдатыллаллар. Бүгүнгү нүөмэрбитигэр Чурапчы улууһун баһылыгын экономикаба уонна инновационнай болпуруостарга солбуйааччы Алексей Гаврильевич Егоров суруллар.

Кини 1986 сыллаахха Чурапчы улууһун Арыылаах нэһилиэгэр төрөөбүтэ Орто оскуолаба Чурапчы гимназиятыгар үөрэммитэ. СГУ юридическай факультетын, Россия Бэрэсидьиэнин иһинэн Наукалар академияларын норуот хаһаайыстыбатыгар уонна судаарыстыбаннай сулууспаба

үнүстүүтүн муниципальнай салайыыга салаатын үөрэнэн бүтэрбитэ. Чурапчы 2 №-дээх орто оскуолатыгар оробуочайынан, Чурапчы нэһилиэгин дьаһалтатын ыччат дьыалаларыгар исписэлиһинэн, КСК дириэктэринэн, Чурапчы нэһилиэгин баһылыгын солбуйааччытынан (баһылык И. И. Окочешников), Чурапчы нэһилиэгин баһылыгын бастагы солбуйааччытынан (баһылык С. А. Саргыдаев) үлэлээбитэ. 2019 сыл муус устар ыйтан улуус дьаһалтатыгар үлэлиир. Кэргэннээх, 2 оҕолоох.

Улууспут социальнай-экономическай сайдыытыгар Алексей Гаврильевич салайар салаата биллэр-көстөр улахан оруоллаах. Сүрүн үлэлэринэн экономика салаатыгар федеральнай, өрөспүүбүлүкэтээби, муниципальнай бырагыраамалары олоххо киллэриигэ үлэлэһии буолар. Бу салааба буддьуөккэ көрүллүбүт үл сөптөөхтүн туттуллуутун хаачыйаһлар, хонтуруоллууллар. Улууска эбии үлэ көрүннэрин булан, дьон дьарыктаах дохуоттаах буолууларын хаачыйыыга үлэлэһэллэр.

2018 сыллаахха улуус дьокутааттарын сэбиэтин сессиятынан Чурапчы улууһун 2030 сылга диэри стратегическай сайдыытын бырагыраамата ылыныллыбыта. Бырагыраама улууспут олох-дьаһах сайдыытын тэннэ хардыылаһан, тупсан иһиитигэр анаммыт. Үлэ элбэх хайысканан ытыллар. Итилэртэн Алексей Гаврильевич үс түгэннэ тохтоон билиһиннэрдэ.

Быйыл, биллэрин курдук,

учаастактардаабы оскуола-саадтар үлэлэрин тохтогуу абыаһах ахсааннаах үөрэнэччилэрдээх орто оскуолалары тобус кылаастаах оноруу болпуруостарга туран, дьоммут-сэргэбит улаханньк аймаммыта Итиннэ Уорба, Бэрэ, Хайыаһа, Кыңдал учаастактарын оскуола-саадтара, Арыылаах, Бахсы, Болтоно, Хадаар, Хайахсыт, Чакыр оскуолалары хабыллар кутталлара үөскээбитэ. Улуус дьаһалтата, улуус дьокутааттарын сэбиэтэ, үөрэх управлениета, нэһилиэктэр дьаһалталара утумнаах үлэни ытынаннар—тустаах кэлэктииптэр, төрөппүттэр, нэһилиэһиннээ, дьокутааттар мунньахтары тэрийэн, тустаах быһаарыылары ытынан, өрөспүүбүлүкэ салалтатыгар туруорсууларын түмүгэр бу үөрэх тэрлэтэлэрэ оннуларынан хаалан быйылгы үөрэх дьылын сабалаатылар. Маныаха дьаһалта экономикаба салаатын үлэһиттэрэ аабылара-суоттааһыннара, дахаастааһыннара улахан оруолу ылбыта саарбаба суох.

Олох сайдыытынан дьизни-уоту сылгытыга, астааһынна туһаныыга гаастааһын күүскэ киллэрлэр. Улууспутугар бу үлэ сылларынан, былаан баһыытынан, ытыллар. Быйыл аукцион түмүгүнэн Хайахсыт—Хадаар магистральнай трассатыгар үлэ ытыллыаба. Салгы Хайахсыт—Хадаар магистрала онотулуоба. Дирик бөһүөлэгэр дэриэбинэ иһинээби магистрал 2020 сылга тардыллан бүтөөбэ. Эһиил 473 уһаайбаба стояк туруорулуоба. Хадаарга стояктары туруорууга үлэ ытыллыаба. Чакыр

бөһүөлэгэр гааһынан хааччылыы систиэмэтэ онотуллан турар. Итиннэ сүрүн магистрал Хайахсыттан тардыллыаба. Одьулуунна гаас киирбэтэх ыалларыгар салгы үлэ ытыллыаба. Кини бөһүөлэктитигэр Чурапчыга Куоҕалы түөлбөбэ гаастааһын үлэте ытыллан түмүктэннэ „Восток-капитал“ ХЭТ үлэни хаачыстыбалаахтык ытыта. Салгы 5—6 пусковой эбийиэккэ (Карл Маркс аатынан уулусса арыаа өттө, Бэксэриэ, Буйуна территориялара), 7-с пусковой эбийиэккэ („Сельхоз“ томторо, Күөрэгэй, Миитээски алаастара, Чурапчы ТХПК территорията) үлэлэр ытыллыахтара. Тырааныспар бары көрүкэ улууспутугар эбиллэ турарын, уматыгынан хааччылыыга табыгастаах буюууу учуоттаан, быйыл инвестиционнай бырагыраамаба киирэн, гааһынан заправкалыыр станция туруоруллан үлэли турар.

Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн хаарбах дьээттэн көһөрүү бырагыраамата үлэлиир. Улууспут бу бырагыраамаба киирсэн, таһаарылаахтык үлэлээн, элбэх ыал сана кыбартыыраба көспүтэ. Салгы 2019—2024 сылларга 626 кыбартыыра, 1325 киһи бу бырагырааманан хабыллара былааннанар. Сотору улуус киинигэр 5 этээстээх дьиз үлэбэ киллэриллэн, 50 сана кыбартыыраба көһүөхтэрэ.

Ити курдук, Чурапчыбыт улууһа сайдыытыгар былааннаах, кэскиллээх үлэлэр салгы ытыллыахтара.

Кэлэстэ Алексей СЛЕПЦОВ.

Сытыы болпуруос

СӨПСӨСПӨТТӨРҮН БИЛЛЭРДИЛЭР

Балаан ыйын 5 күнүгэр улуус дьаһалтатын мунньахтыыр саалатыгар „Кадастровай сыананы быһаарыы“ диэн болпуруоска мунньах буолла. Улуус дьаһалтатыттан, нэһилиэк баһылыктара, нэһилиэктэр дьаһалталарын сиргэ үлэлэһиигэ исписэлиһтэрэ, бааһынай хаһаайыстыбалар, тэрлэтэлэр салайааччылары кытыннылар. Мунньабы улуус баһылыгын эбээһинэһин толорооччу Алексей Ноговицын салайан ытыта.

Мунньабы сабалыыра А. А. Ноговицын Чурапчы тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар улуус буоларынан, сиргэ сыһыаннаах болпуруостар, чуолаан сир кадастровай сыанатын быһаарыы улахан оруоллаабын, инники сайдыыга суолталаабын баһыһтэтэ. Бу мунньахха „Судаарыстыбаннай кадастровай сыаналааһын киһинэ“ судаарыстыбаннай

буддьуөт тэрлэтэтин кадастровай сыаналааһынга отделын инженерэ Виктор Пермяков ынырыллан кэлбитин билиһиннэрдэ.

Судаарыстыбаннай кадастровай сыаналааһынга билиһини баһыһанньаны Виктор Пермяков, кадастровай сыана үрдээһинигэр сир нолуогун аабыы туһунан Россия нолуоска сулууслатын Чурапчытаабы салаатын нолуогабай иниспиктэрэ Николай Кузьмин билиһиннэрдилэр.

В. В. Пермяков билиһини кадастровай политиканы таблица, араас схемалар көмөлөрүкөн быһааран кэлэстэ эрэри, мунньах кыттыылаахтара инэн-тонон кыйан өйдөөбөтүлэр. Сүннүүнэн, сиргэ кадастровай сыана хас эмэ төгүл үрдүүрүн туһунан истэн, түнэтиллибит таблицаалартан да көрөн, сөбүлээбөт, угарылаһар санаа хара маннайгыттан биллэн берда. Дагылааччыттан өйдөнөр ғына быһааран бизр диэн көрдөһүүгэ итэбэтэр, ылынарар

ғына эппиэттэмэтэ. Мииринэйдэр, айхаллар сирдэрин сыанатын үрдэтэргэ туруорсаллар. Киинтэн, Москвадан ыйы-кэрдиим баар диэн эппиэт киһи да астыннарбага. Алмаас, көмүс хостонор сирдэрин сыанатын үрдэтэргэ туруорсаллара оруннаах беба буоллаба, онтон биһиги ходоһа, мэчирэн сирдэрбит сыаналара тоба эмискэ үрдүөхтээбэ өйдөмөтө. Аны нэһилиэктэр сирдэрин кадастровай сыаната араастаһыылара эмиз мунаарыыны үөскэттэ. Холобур, Арыылаах нэһилиэгин сирин сыаната Чурапчы нэһилиэгин сириттэн ыарахан эбит. Маны аабыы баһыһанньатын, нолуогабай политикатан тулулуқтааһын быһааран эппиэттээтилэр эрэри, өйдөмөт элбэх буолла.

Ыйытыыга хас да киһи сыана ханньк төрүккэ, туох сокуонна олобуран, хас эмэ бүх үрдүүрүн ыйыттылар. Сыана тоба улуус аайы туһунаны, холбур, уһаайба сыаната Ханалас улуулугар

150 тыһ солк., онтон Чурапчыга 350—400 тыһ буоларыт диэн ыйытык турда.

Тыл этиитигэр кэлгини кэмнэ тыа сирин олохтоохторун олобун тулсарар онугар төттөрү политика ытыллар диэтилэр. Ол курдук, уматык, бородуукта ыарыы турар кэмигэр аны оскуолаларбытын сабар сокуону ылынарараары соннууллар, тыа хаһаайыстыбатыгар үбүлээһин улаалпат, үүт туттарыытын сыаната үрдээбөт, аны сирбит сыанатын үрдэтээри ғыналлар, маны тохтоотуохха диэтилэр. Бу болпуруос тыа сирин олохтоохторугар стратегическай султалааһын баһыһтээн туран, Чурапчы дьонун-сэргэтин интэриэһин көмүскээн, сир кадастровай сыанатын үрдэтээри ылыммакка, өрөспүүбүлүкэ сапалтатыгар итини биллэрэн, мунньах боротокуолун, туруорсуу суругу ытытарга быһаарыннылар.

Алексей СЛЕПЦОВ.

ГИБДД извещает

УВАЖАЕМЫЕ АВТОВАДЕЛЬЦЫ!

Анализ незаконных завладений транспортным средством по времени показывает, что до 80% преступлений совершается в вечернее и ночное время. Кроме того, основная часть преступлений связанных с неправомерным завладением транспортных средств происходит согласно статистике по жалобам самих владельцев. Позаботьтесь о сохранности своего транспортного средства.

На территории Чурапчинского района по состоянию с 01.01.2019 по 09.09.2019 года, произошло 6 незаконного завладения автотранспортным средством (АТПГ 5).

Во избежание случаев незаконного завладения Вашим транспортным средством и его угона ОГИБДД ОМВД по Чурапчинскому району рекомендует Вам помнить о мерах по их предупреждению. Выполняя несложные рекомендации, Вы

сохраните свое имущество, избежите неприятных переживаний и волнений.

1. Для предотвращения краж и угонов транспортных средств владельцам необходимо максимально обезопасить свое имущество. В первую очередь следует застраховать транспортное средство и установить в нем сигнализацию.
2. Не оставляйте ключ в замке зажигания, отлучаясь даже на несколько минут, не оставляйте без присмотра транспортное средство и во время прогрева двигателя. Не доверяйте ключи от машины малознакомым людям, которые могут снять с них копию.
3. Отлучаясь даже на короткое время, старайтесь не оставлять в автомобиле ценные вещи - куртки, кошельки, барсетки, сумки - все то, что может привлечь внимание любителей дармовщинки. И уж, конечно, не забывайте в салоне водительские права и документы, удостоверяющие вашу личность. Помните, что за вашим транспортным средством могут следить

любители легкой наживы!

4. Кроме автосигнализации рекомендуется использовать и механические противоугонные средства - это поможет отпугнуть потенциальных угонщиков.
5. Не теряйте бдительности при вынужденной остановке, во время мелкого ремонта или замены колеса. Ставя транспортное средство в гараж, не уходите, не убедившись лишний раз в прочности его замков и запоров.
6. Постарайтесь не брать в дорогу случайных попутчиков.
7. Сделав необходимые покупки и загрузив ими салон, будьте особенно бдительны: если есть возможность, оставляйте в таких случаях, отлучаясь из машины, кого-нибудь в салоне - присматривать за вещами.

Если же все таки угон случился, что делать и куда бежать.

1. Если случилось в общественном месте то сохраняя выдержку и спокойствие, опросите водителей близстоящих транспортных средств, возможно, кто-то запомнил

приметы похитителей - орудовала ли это группа или один человек, пол, национальность, приметы, рост, примерный возраст, во что были одеты.

2. Набирая номера телефонов "02" (с сотового телефона «020») дежурной части полиции, подробнее информируйте оператора о марке и государственном ре-гистрационном знаке угнанного транспортного средства о том, какие документы находились в машине на момент угона, какое количество горючего было в топливном баке, постарайтесь назвать приблизительное время угона и примерное направление движения.
3. Не медлите с визитом в отдел полиции: в дежурной части вы должны оставить заявление об угоне, на основании которого будет возбуждено уголовное дело и организован поиск транспортного средства.

Отделение ГИБДД ОМВД по Чурапчинскому району.

Сардана Платоновна Ойунская төрөөбүтэ 85 сылыгар

КИҢИ БУОЛБУТ БУОРУМ--ЧУРАПЧЫ

Балаҕан ыйын 6 күнүгэр филологической наука хандьыдаата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин култууратын үтүөлээх бэтэрээнэ, фольклорист, литературовед Сардана Платоновна Ойунская төрөөбүтэ 85 сылын туолла.

Сардана Платоновна Чурапчыны олус күндүтүк саныыра, олоһор биллэр-көстөр оруолу ылбыт үтүөкэннээх сыаналыыра. Кини 2003 сыллаахха, аҕата Платон Алексеевич Слепцов—Ойунский төрөөбүтэ 100 сылыгар анаан „Аҕам сырдык аата“ диэн 1999 сыллаахха таһаартарбыт кинигэтин кэнэтэн иккитээн таһаартарбыта. Улуу киһибит олосун сийилии көрдөрөр бу олус улахан суолталаах сэттэ түһүмэхтэн турар айымньы сэттис түһүмэс „Киһи буолбут буорум — Чурапчы“ диэн ааттаммыт. Итинтэн „Чурапчы“ диэн ахтыыттан хаһыаппытыгар бачээттиибит.

1943 сыл күһүнэ. Мин улахан эдьийбинин ийэбит дойдугулар Чурапчыга барар буоллубут. Муся— төрөлпүт аҕатын ааха, мин — ийэм балтыгар Аяаҕа. Бу бастакы ыраах айаны мин төрүт умнубалпын. Өлүөнэ уута олус быста түспүт. Мин өйбөр уңуора-маннаара биллибэт кумах куйаар хатанан хаалбыт. Күнү быһа кумабы кэс да кэс... „Красный“ диэн кыра боржуот сотору-сотору чаардыыр. Ону бынанан соһоллоро. Санаабар, хас да хонон Алын Бэстээхпитигэр тиксибиппит. Хаайтаран олорор киһи аата-ахсаана биллибэт үгүс, арааһа оннооһор элбэх сылгы сүөһү баара, бизрэк барыта сылгы сааҕа буолбут этэ.

Биһиги манна Дьуон Дьанылыны көрсүбүппүт. Дядя Ганяны кэлсэтиһэн, аргыс булан бизрэн, Чурапчылыыр дьолломмуппүт. Массынабыт да муода массыына: таһынан, хатын лэкээлэринэн оттуллар оһохтоох, үрдүбүтүгэр курунньук тохтор, арыт кыым ыһыллар этэ... Барыбыт хараҕа хорус курдук.

Дьэ, уһун да айан! Көрдөхпүнэ, сотору-сотору дэриэбинэ дьыллэрэ ыраахтан көстөн кэлэллэр, мин „Чурапчы көһүннэ-ээ!“ — диэн сана алпайан иһэн, ньым барабын... Чуһаһаатахпына— өлбүт дьон чардааттара буолан иһэр... Төнүпүгэ түүн тохтоон, балаҕанна киридибит, арай, анаар эркинэ умайан күлүмнүү турар „Пожар!“ диэбитинэн төттөрү ыстанабын, онтум саха көмүлүөк оһоһо эбит.

Чурапчы... Уһун курааннар кэннигэригэтэн сир ньуура баахыла ойуутун курдук хайыта халпыт, дирик хаспах буолуоталаабыт. Ол хайа халпыка маһы бырахтаха мууска „лүн“ ғына охсуллан баран, ханна эрэ сир анныгар халтарыан лаһыгыратар. Эдьийим Аяа күтүөтүм

дьоннорун кытта ыалга дьукаахтаһан олорор этилэр. Ол сып күһүнэ олус уһун этэ, хаар, арааһа, сэтинньи санатыгар түспүтэ. Дьуон Дьанылы Бэстээхтэн төннөн кала сылдьан куобах булгана барбыта. Талгһа иһэ хаар түспүтүн курдук туртайбыта— оччо элбэх куобах бултаммыт этэ.

Арбаа Баска лесхоз тэрилтэтин икки кыра туруорбах дьыэтэ уонна бизс-алта балаҕан баара. Миэхэ, оччотообуга „нууччалы кулгаахтаах“ оһоһо, ыалларым ааттара дьиибэтик иһиллэрэ. Тыалырба эмээхсин, Мииппээннэр, Харайбаатал, Хойутаанал, Адаамал, дьыппээх хаһаайыммыт Саанья Бэриһэл... Кыстыкка кирии саҕана биһиги Аяа, мин, Дьуон Дьанылы ийэтэ Маайа, кирииньээн аҕата Сорукай

ыттан салҕанабын, кытарбыт ылтаһын халпабар халадаай ырбаахым хаарыллан, өрө умайан табыста... Сарылаабытынан таһырдыа ыстанан эрдэхпинэ, Сүөдэр оһонньор харбаан ылаат, муостаҕа быраҕан, талэгирикэтинэн саба тулпуга... Тохсунньуга Аяа оһоломмута. Аны мин балтыбын Альбинаны бизбэйдиибин...

Эдьийим Муся төрөлпүт аҕатын ваха олорор, мин киниэхэ сотору-сотору, ахтыһан, тийэ турабын. Маанаха ийэтэ Маайа, олус сайаҕас дьахтар, мэлдьи үөрэ-көтө көрсөр.

Саас муус устар ыйга куораттан маамабыт Лаананы, кыра Куоканы кытта көһөн кэлбиттэрэ. Үчүгэйиэн! Эмиэ бары бииргэ опоруохтут... Маамам бастаан Саанья

уһун оһоһус кирээдэҕэ быһан оһорлут хортуоппуйдаахпыт, биир кыракый кирээдэҕэ моркуоптаахпыт. Сизмэни маамабыт барахсан куораттан илдэ кэлбит. Чүөмпэттэн баһан күннэтэ уу кутарбыт күһүөрү үчүгэй үүнүүнү ылбыппыт. Дьонго бэрсибиппит... Ол саҕана химиэхэ да оһуруот суоһа.

Уһун сут-кураан кэнниттэн кэлбит маннайгы илгэлээх сайын сир аһа үлүмнээн үүммүт кэмэ. Эдьийим Лааналыын оһолору батыһан Кытайбанынан, Хомордоох Чаранынан, Төһүргэстээбинэн дьэдьэниибит, оттору-мастары хомуйан күлүүгэ барабыт, урут хаһан хомуйбулпуг баарай... Тэллэй хомуйаммыт эмиэ күлүүгэ барабыт...

Чурапчы... Ийэм күн сирин

„Тубдиспансерга, санаторийга үлэлээ, дьэ бизрэбит“ диэбиттэригэр үөрүүнү кытары үлэҕэ кирибита. Ыраас, куораттыы туттуулаах, нууччалы-сахалы тыһынан тэннэ санарар үлэһит дьахтар быраастарга да, ыарыһахтарга да сирдэрбэтэҕэ. Бастаа утаа кастелянша онтон сестра-хозяйка буолбута. Үөрэнэн кэлин медицинскэй сизстэрэнэн пенсияҕа тахсыар дьэри үлэлээбитэ.

Ийэбин үлэҕэ ылбыт, дьэ бизрбит саха кэргэннээх Крупь Стефания Владиславовна диэн тубдиспансер кылаабынай бырааһа, онтон санаторийга Константин Федорович Атаманов этэ, наһаа сэмэй, интеллигентнай киһи.

Чурапчы дьыллэрэ наар томторго эрэ тураллара. Былыргы угут дьылларга Эбэ барахсан уңуоргу-маннааргы сыыр эмпэрэтиттэн эмпэрэтигэр дьэри нэлэһийэрэ үһү. Маамабыт оһо эрдэбинэ тыаллаах күн уу бастара ыһыппаттара үһү— эмпэрэ быстан түһүө, ууга былдьаныаҕа диэн. Ойдом арыы кырдалга танара дьыэтэ харааран турар. Былыр кириһэ, кууплапа баар эрдэбинэ Чурапчыга кириэр түөрт аартыктан хастыы да бизрээтэлээх сиртэн үөрбүт-көппүт курдук күн уотугар килбэчийэн уруйдаан көрсөрө үһү...

Чурапчы— олус кураайы дойду. Ол ғынан баран тоһо эрэ дьон-сэргэ былыргыттан себүлээн олохсуйбут сирэ. Оннооһор Боотуруускай улуус киһиэ буола сылдьыбыттаах, Дьокуускайтан Лаамаҕа барар айан суола Чурапчыны ортотунан аһара. Оһо сылдьан устугас айан нууччалара „Чурапчы житуха— вторая Москва“ диэн тыл номоһо онгостоллорун, тоһо эрэ үчүгэйдик истарим, Москваҕа холуулгар эбит диэн. Чурапчы дьоно туһуурдаах киэн көбүстээх дьон эбиттэр. Сут, кураан... Бастың ыччата сэрии хабараан уотугар сылдьара. Докумуоннар кэлсииллэринэн, сэрии иннинэ улууска 17 тыһ. киһи баара, онтон 1943 сыл тохсунньу ый 1 күнүгэр 7934 эрэ киһи ордубут. Фронна 2100 киһи барбыт, олортон 1284 киһи сэрии толоонугар охтубут... Оттон хоту дойдуга көһөрүллүүгэ 5 тыһыынча киһи барбытыттан 2 тыһыынча кэриңэ киһи онно ыалдьан уонна хорғуйан өлбүт...

Бу манньк ыарахан кэмгэ биһиги, Былатыан Ойуунускай дьыэ кэргэттэрэ, Чурапчыга кэлэн олохсуйбулпуг. Сирэй-харах аннылыннахпыт диэни өйдөөбөппүн, Биридиһэн ханна барыай... Үгүс аймах-билэ дьоммут дьыллэрин вана биһиэхэ киэнник талаллибитэ.

Сардана ОЙУНСКАЯ. Хаартыскаба: Сардана Ойунская аҕатын балаҕанын таһыгар. 1965 с.

Бачээккэ бэлэмнээтэ Алексей СЛЕПЦОВ.

Сүөдэр, тулаайах сиэннэрэ Байаар уол буоламмыт, Вера Ивановна Макарова дьыэтигэр көһөн кэлбиппит. Вера Дьуон Дьанылы бииргэ төрөөбүт балта, лесхоз бухгалтерэ, ити кэмгэ кини кэргэнэ Иван Данилович Яковлев эмиэ сэрии фронугар ыңгырыллыбыта. Онон, иккис ыал сүөһүтүн биир хотонго холбоон туруорбуттара. Аяа икки ыанар ынахтаах, борооскулаах, торбостоох... Байаар уоллуун сүөһүлэри ыраах ойбонго уулатабыт, улахан тымныыга мааны ынах Тамара дьыэҕэ уулуур, онон мин хаар киллэран баалынайга уу уулуубун. Биридэ алдьархай буола сыһыта— мин оһох үрдүгэр тийбэппин, онон холумтанна

Бэриһэптэргэ опорбуга, чугас буолан, мин күнү быһа Лааналыын оонньуубун, кини да Аайалаахтан араһат... Биридэ мэниктии сылдьан, ампаар үрдүттэн сууллан, тэлиэҕа тимиригэр охсулуннум. Уңуохтарым кыйыттан, сиргэ уңкуруйа сылдьан күл да күл буоллум. Туоһум да тостубатах-эчэйбэтэх, арай тимиргэ сарыы этэрбэһим оһун уонна ыстааммын хайа түспүт эбиппин, хата онтон мебулгүөм диэн куттаммытым. Лаананан иннэ, сап аҕалтаран уора-көстө хам тигэн кэбиспитим.

Сайын Аайалаах сайылыкка кестүттэрин кэннэ, мин маамам ааха хаалбытым. Альйах

көрбүт, улааппыт, оһуолаҕа үөрэммит, ыал буолбут, маннайгы оһотун төрөлпүт төрүт буора.

Чурапчы дьоно биһигини иһирэхтик көрсүбүттэрэ, бары тугунан эмэ көмөлөһө сатыыллара, араначчылыыллара. Биһиги Чурапчыны арбаа баһыттан саҕалаан, илин баһынан эргийэн, хоту хонноһор— Санаторийга кэлэн, дьэ, уонча сыл тусла дьыллэнэн нус-хас опорбулпуг. Маамабыт куораттан кэлпэбин утаа сберкаассаҕа, райсоуууска үлэли сылдьыбыта. Лаана тонолоһо сүһүрэн өр эмтэммитэ, ийэбит ол кэмгэ тыгатынан бэргээн эмиэ эмкэ кирибита, онон быраастары кытары билсэн

Кэсисэхнин баҕарабын

ААСПЫТ СЫЛЛАР АХТЫЛҒАННАРА

Быйыл 2019 сыл отыйын 30 күнүгэр эн-мин дэспит истин доборбутун Иван Михайлович Павловы сүтэрэн, муортуор буоллубут. Хаһан эрэ өрдөөбүтэ, 68 сыл анараа өттүгэр – 1951 сыллаахха Чурапчы педагогической училищетын бүтэрэн, 41 киһи учуутал идэтин баһылаан, диплом ылбыппыт. Билигин онтон уончаны лаппа кыайбат дьон хааллыбыт.

Училищени бүтэрэн, учуутал үрдүк аатын сүгэн, бары үөрбүппүт-көллүппүт, оҕолору үөрэтэр уустук сорук хас бириддибитигэр тирээбитэ, өйбүт-санаабыт уларыыбыта, учуутал киһи дүүһүнэ-бодото, танаһа-саба, тутта-хапта сылдыһыта, тыла-өһө хайдах буолуохтаабын учууталларбыт такайаллара, онорон көрөн үчүгэйгэ тардыһыы, элбэҥи аабыы, билии-көрүү күрээбэ, күннээби олоххо дьонтон итэбэһэ суох буолар туһугар баҕа санаа, ону тэнэ сүнгэн эппитинэс уонна изс дуулабытын толорбута.

Дьокуюскай куоракка киирэн, Үөрэх Министирэристибэтиттэн дипломмутун ылбыппыт, ол бириэмээ "Эн ханна баран үлэлиэххин баҕарабын?" - дьин ыйыты суох буолбута, каадыр отдела эрдэттэн 26 киһини Хоту ыраах оройуоннарга - Алтайахаба, Булунна, Орто уонна Үөһээ Халымаба, Өймөкөөннө, Өлөөннө, Томлобо, Учурга ытарга былааннаан, суруйан олоһорго. Ол ыраах баар үһүк хоту оройуоннарга олох таһыма олус намыһаба, үөрэх-сайдыы бытаарбыт, суол-иис, сибээс суох, мөлтөх дьизлээх-уоттаах, тимиэр оҕоһунан отуулар, "ыраах-чугас" дэнэр оскуолаларга тийбиппит. Ол да буоллар, учуутал үрдүк аатын түһэн биэрбэтэхпит. Кэлин үөлээннээхтэр мустан олоһорон, ол ааспыт эдэр сааспыт туһунан "Дьэ, кырдык да санаабыт санаа, эппит тыл бириддьоно эбиппит." - дьин сөбөн кэлсэтэрбит. Ол курдук, ким даҕаны үлэпиэр, олоһор усулуобуйата куһаҕанын туруорсан, харчыта-хамнаһа кыратын мыынан, эбэтэр олохтоохтору кытары тапсыбакка мөбүллэн-этиллэн, үлэттэн эрдэ уурайбыт, дүүүлгэ-дүүһүннэ түбэспит киһи суоҕа өрдөр.

Биллэрин курдук, Чурапчы педагогической училищета 1934 сылтан 1957 сылга диэри үлэлээбитэ. Элбэх начаалынай кылаас учууталлара Хоту оройуоннарга үлэлээбиттэрэ, кинилэр оскуола эрэ үлэтинэн мунурдаммахтара, нэһилиэнньэ ортотугар эмиз үөрэби, сайдыыны киллэрбиттэрэ, ол иһин кинилэр үтүө ааттарын хойукка диэри умнубакка, махтана ахталлара.

Биһиги училище маннайгы кууруһугар 80-тан тахса буолан үс кылааһынан үөрэххэ ытыллыбыппыт, олортон училищени бүтэрэн учуутал буолар ааты 20-тэн тахса киһи ылбыта. Ити

бириэмээ үөрэммит кууруска иккис сыл хаалларыы маассабай этэ. Ону тэнэ Аҕа дойду Улуу сэриитэ, сут-кураан ыар сыллара. Хоту улуустарга күүс өттүнэн көһөрүү алдьархайдаах охсуутугар-тэбиитигэр төһө да дьыл-хонук ааспыта ырааттар, дойдуга-сиргэ бүтүн өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн даҕаны партийнай-сэбиэскэй салалта мөлтөөһүнэ, каадырдар уларыылары-тэлэрийиилэрэ олох бары эйгэтигэр судаарыстыбаннай салалта уонна ирдэбил мөлтөөһүнүгэр тириэтэ. Ол иһин хас биридди киһи олоһор олоһор, үлэпиэр үлэтигэр, өйүгэр-санаатыгар элбэх ыарахаттары көрсүбүтэ, ону аһан, аһыыр ас, таннар танас кэмчитэ, эдэр ыччанка кыһамныылаах сыһыан, киһилии эйбээс майгы-сигили быһаччы суох буолбута. Оннооҕор сир аайы оскуола оҕолоро үөрэнэр кылаастарыгар иккис сыл хаалыылара, саастарын багтаһа орто үөрэҥи ылбат буолуулары наһаа маассабай буолбута.

Суруйбучча суруйдааха, биһиги училище XIV үлүһүн оҕолоруттан 13 киһи үрдүк үөрэхтэммитэ, бизс биир идэлээхтэрбит ССРС уонна РСФСР норуотун үөрэтириитин туйгуннара буолбуттара, биир киһи Саха Өрөспүүбүлүкэтин норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, 4 киһи Саха АССР оскуолатын үтүөлээх учууталын үрдүк аатын сүкпүттэрэ. Биһиги ортобугулар бааллар педагогической наука хандьыдаата, П.А.Ойуунускай аатынан Судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата, Герой-Ийэ, алта Чурапчы уонна Өймөкөөн үлүһүн бочуоттаах гражданиннара, түөрт сэбиэскэй-партийнай үлэһит, учууталлар Бүтүн Сойууастаабы үһүс сийиэстэрин дэлэгээтэ, 12 Хоту Көһөрүлгүү кыттыылааба. Бары кэриэзэ оскуолаба дириэктэринэн, завучтарынан үлэлээбиппит. Бу сылларалар үйэлээх бэриниилээх, үтүө суобастаах, эңкилэ суох үлэ тыыннаах холобурдара буолаллар. Биһиги куурус олус иллээх, эйбэлээх этибит, ол чинэһинэй уонна истин дьин ис сүрэхтэн добордоһуубут кырдыан, олус аһыах халыахпытыгар диэри салҕанар уонна добордоһууну ситимниир улуу күүс буола туруоҕа. Бүтэрэр сылбытыгар түөрт ыал дьоллорун холбоон, бастакы ыалларынан буолбуттара, кинилэр 25 оҕону төрөппүттэрэ, онтон уон биридэрэ Анастасия Яковлевна уонна Егор Дмитриевич Новгородовтар оҕолоро-кинилэр геройдар.

Училищени бүтэрэр сылбытыгар бизс сэрии кыттыылаахтарын кытта бииргэ үөрэммиппит. Ол уоттаах сэрии ортотугар тыыннаах ордон кэлбит аҕа табаарыстарбыт фроннаабы өлөр-тиллэр мүнчүргэннээх сырыылара, сэрии суоһун-суодалын туһунан ордук күүскэ сэнээрэрбит, тугу эмэ

биллэхпитинэ, иһиттэхпитинэ, буолуохтаах буолбутун курдук ылынарбыт. Ол курдук, сэрии бириэмэтин өйө-санаата баһылыыр быһыылааба. Онтон билигин кинилэр олоһорбут олохторунан, үлэлээбит үлэлэринэн "Ким да умнуллубат" - туох да умнуллубат" дьин холобур туттарбыт саамай сөптөөх.

Кинилэр ортопорулар бааллара Иван Михайлович Павлов, Наум Трифонович Слепцов, Николай Романович Хоютанов - Саха Судаарыстыбыннай университет нуучча тылын уонна литературэтин сапаатын ситиһиилээхтик бүтэрэн, үһүн сыллар усталарыгар Нам орто оскуолатыгар завуһунан үлэлээн, "Кини дуо" дэтэн, аатын ааттар тына үлэлээбитэ. Илья Софронович Хоютанов - хайаларыттан да саастаахтара, оройуонга биллэр-көстөр кырдыаас учуутал. Кини үлэтин усталаах-туоратыгар 5 сага начаалынай оскуоланы аһан, онно барытыгар сэбиэдиэссэйдээн, норуот үөрэтириитин устуоруйатыгар биэр ураты суолу-иһи хаалларбыт бэтэрээн учуутал. Оттон Николай Гаврильевич Кардашевскай доруобуйатынан үһүнүк кыайан учууталлаабатаба, эрдэ олохтон туораабыта.

Бары билэригит курдук, Аҕа дойду Улуу сэриитигэр Саха сириттэн 62 тыһ.тахса кили кыттыбыта дьин суруйаллар. Ити өрөспүүбүлүкэ нэһилиэнньэтин уопсай ахсааныттан 15%-на сэриигэ быһаччы кыттыбыта. Ол 82 тыһыынчаттан тахса дьонтон тыыннаах ордон, төрөбүт төрүт буордарын 24-тыһыынча кэрингэ киһи булбута дириллэр. Бу сэриигэ өрөспүүбүлүкэ нэһилиэнньэтин 10-тан тахса бырыһыана сэрии толоонугар хаалбыта, ханна да суох улахан сүтүк, хайа да оккупацияба түбэспит өрөспүүбүлүкэ да, уобалас да киһитин ахсаанынан итиччэ элбэх киһини сүтүктэмэттэбэ дьин устуоруйа туоһулуур.

Чурапчы оройуонуттан сэриигэ 2170 киһи ынырыллыбыта, итингэн 968 киһи эргийэн кэлбитэ дьин суруйаллар. Сэриигэ ынырыллыбыт дьон аһаардарыттан ордугасэриигэ уонна үлэ фронугар сылдьан өлбүттэрэ. Бу-дьиннээх биһиги норуолпут алдьархайа. Маны таһынан күүс өттүнэн Хоту балык булдулар анаан көһөрүүгэ оройуон 5314 киһитэ түбэспитэ. Кинилэртэн сордоон-муннаан 2 тыһыынчаттан эрэ тахса ахсааннаахтара тыыннаах ордон, төрөбүт оройуоннарыгар эргийбиттэрэ.

Саха сиригэр үһүс аана суох алдьархайынан сэрии бириэмэтигэр сут сыллар тэбиилэринэн маассабай хоргууан өлүү буолбута. Ол туһунан 10-тан тахса сыл Саха сиригэр партия обкомун бастакы сакирэтэринэн үлэлээбит Семен Захарович Борисов хаһыакка тахсыбыт ахтыытыгар 40-тан тахса

тыһыынча киһи хоргууан өлүүтүн туһунан билгэргэтин суруйбута. Бу норуот алдьархайдарын сурукка киллэрэн үйэтиппит киһинэн 40-тан тахса исторической суопталаах кинигэлэри суруйбут ааттар уонна хос ааттар, биһиги биир кизн туттар киһибит Иван Михайлович Павлов буолар.

Доборбут ахтар-саныыр төрөбүт дойдутугар, тапталлаах Мындаҕаайытыгар олоһорон, 98 сааһыгар, от ыйын 30 күнүгэр олохтон туораата. Бу дьыл балаҕан ыйын 7 күнүгэр 40 хонуга туолла. Биһиги Иван Михайловичпыт үтүө мөссүөнэ, кэрэ дууһата, төрөппүт оҕолоругар, сизннэригэр, аймах-билэ дьонугар, доботторугар, кинини билэр бары дьонно, үөрэллэп оҕолоругар өр сылларга үтүө эрэ өйдөбүл буолан халыаба дьин тоһору эрэнэбит.

Бүгүн Чурапчы улууһа, бүтүн Өрөспүүбүлүкэ Иван Михайлович Павлов аатынан кизн туттар, быйыл атырдьах ыйын 2 күнүгэр дириг аһыынан-абанан кини көмүс унуобун көтөхтүлэр, кини бу дойдуттан барбытын кэннэ бары биир дойдулаахтара, доботторо-атастара, бүтүн Өрөспүүбүлүкэ салалтата кутурбан ыар тылларын этэн-тыһынан бырастыыластылар. Иван Михайлович олоһорбут олоһун, үлэлээбит үлэтин, үтүөтүн-өнөтүн кизнник сырдатан, барыбыт санаатын табар курдук, улуус, нэһилиэк баһылыктара, өрөспүүбүлүкэттэн анаан тахсыбыт үрдүк дуоһунастаах үлэһит дьон, норуот дьокугааттара, ону тэнэ үтүө аймах-билэ дьонно олоһорбут олоһун, үлэлээбит үлэтин, үтүөтүн-өнөтүн кизнник сырдатан, барыбыт санаатын табар курдук, кини туһунан ылыннарарылаах тылы-өһү этэн, тийэх суолугар атаардылар.

Ахтабыт, суохтуубут, саныыбыт дьин этэн туран, хайа баҕарар сир-дойду уонна удьуор чулуу дьонун онорбут үтүөлэрэ, уопсай сайдыыны түргэтэтэр. Ол иһин төһө да дьыл-хонук аастар, кинилэр ааттара умнуллубакка ахтылла, кинилэр күүстээх геннэрэ мунһуулан, ол сир-дойду, аймах-хаан баайа, удьуор утума, өйүн-санаатын кылаана, инники сайдыытын бөҕө тирээбэ уонна инники эркээйтэ буолар дьин туран, Иван Михайлович кырдык даҕаны, улуус уонна өрөспүүбүлүкэ биэр бэлэз киһитэ, кини Чурапчы улууһун Болугур нэһилиэгин олохтооҕо, Аҕа дойду сэриитин кыттыылааба, "Албан аат" 3-с истиэпэннээх, Аҕа дойду сэриитин 1-кы истиэпэннээх, "Хотугу Сулус" уордьаннар кавалердара, "Гражданскай килбиэн" бэлиэ хаһаайына, Чурапчы улууһун, Болугур, Чурапчы нэһилиэгэтин Бочуоттаах олохтооҕо, Саха АССР үтүөлээх учуутала, П.А.Ойуунускай аатынан Судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата этэ.

Иван Михайлович "Учуутал киһи хаһан да өлөн-охтон биэрбэт, олоххо суолу дэбигис тобулар" дьин биир бигэ санаалааба. Биһиги выпустан улахан суолу-иһи хаалларбыт, дьон-норуот биһирэбилин ылбыт, эңкилэ суох үлэһит, ис-иһиттэн көнө, көрсүө, биир бигэ тыллаах, оройуон өрөспүүбүлүкэ сэриигэ кыттыытын үөрэппит, элбэх кинигэлэри суруйбут киһи буолар.

Иван Михайлович 1946 сыллаахха сэрииттэн ордон дойдутугар кэлбитэ. Чурапчы педучилищетын уонна Саха Судаарыстыбаннай университетин устуоруйа отделениетын бүтэрбитэ. Чурапчы, Тулагы Киллэм уонна Чурапчытаабы өрөспүүбүлүкэ энциклопедияны билим орто интэринээт-оскуолаба үлэлээбитэ. 1964 сылтан Саха дьонно Аҕа дойду сэриитин кыттыыларын үөрэтиинэн дьарыктаммыта. Буойуттары кэриэстиир, үйэтигэр 17 сэрии уонна араас тиэмэлэргэ кинигэлэри суруйан таһаартарбыта.

Саха сириттэн сэриигэ охтубут уонна суостаах сэрииттэн ордон кэлбит 80-тан тахса тыһыынча биир дойдулаахтарын ааттарын үйэтиитигэ "Кэриэстэбил" м о н у м е н т а л ь н а й өйдөбүннүүк кинигэ IV-с, V-с, VI-с, VII-с туомнарыгар старшай эрдээктэринэн үлэлээбитэ. Бу кэскиллээх үлэтэ сыаналанан, П.А.Ойуунускай аатынан Саха Өрөспүүбүлүкэтин Судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата үрдүк ааты сүкпүтэ. Кини кинигэлэргэ "Өлүү хараһын үстэ өнөйөн" (1993), "Өлбөөдүйбэт кэриэстэбил" (1995), "Дьылбаһын тымтыктанан көрбөккүн" (1997), "Чурапчы буойун уолаттара" (1995с.), "Чурапчы хоһуун хотойдору" (2000с.) уонна да атын кинигэлэрдээх, аата-ахсаана суох элбэх ыстатыйалардаах.

Кэргэнэ Анастасия Михайловнаһын 50-тан тахса сыл бииргэ олоһорбуттара, 4 оҕолорун, сизннэр, хос сизннэр кини олоһун кизгэтэллэр.

Иван Михайлович киһи быһыытынан үтүө үрдүк ирдэбиллэнэн, дириг профессиональной б и л и и т и н э н , интеллектуальной ис кыаһынан барыбытыгар үтүө холобур буолар.

Биһиги Иван Михайловичпыт үтүө мөссүөнэ, кэрэ дууһата, төрөппүт оҕолоругар, сизннэригэр, аймах-билэ дьонугар, доботторугар, үөрэппит оҕолоругар сизннэригэр кинини билэр бары дьонно өртөн өр кэмна үтүө эрэ өйдөбүлүнэн хаалыаба.

Николай Иванович ДЬЯЧКОВСКАЙ, Чурапчы педучилищетыгар бииргэ үөрэммит атастарын-доботторун ааттарыттан.

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Талталлаах ийэбитин, эбэбитин **Елена Николаевна**, талталлаах абабытын, эбэбитин **Семен Михайлович СЛЕПЦОВТАРЫ** ыал буолан алаһа дьэ тэринэн, оҕо - уруу тэнитэн оморбуттара 50 сыллаах «Кыһыл көмүс» сыбаайбаларынан иттиитик - истинник эбэрдэлиибит! Абабыт Семен Михайлович быһыл 75 сааһын туоларын астына, кизн тутта бэлэтиибит.

Талталлаах, күндү дьоммутугар кытаанах доруобуйаны, оҕолор, сизинэр истин талталларыгар уйдаран, уһун дьоллоох олоху! Эссэ да үтүө сүбэбитинэн чугас дьоллохтун араначчылыы, арчылыы сылдыһыт, уопастыбаннай олоххо көххүтүн сүтэrimэнг, ыра санаабыт сырдыгын ситиһинг, күн сирэ үтүө буоларыгар кыһамныгытын убарытымаң.

Биһиги эһигинэн кизн туттабыт, олус күүскэ талтыбыт!

Оҕолоргут, кийииттэргит, күтүөттэргит, бары сизинэргит.

Болҕойуң!

ҮЛЭЛИИР ПЕНСИОНЕРДАР ПЕНСИЯЛАРА ҮРДЭЭТЭ

2015 сыл тохсунньу 1 күнүттэн олоххо киирбит 400 нүөмэрдээх «О страховых пенсиях» Федеральной сокуон 18 ыстатыатын 2-с чааһын 3-с пуунугар олобуран, страховой пенсияны ылар 2018 сылга үлэлээбит пенсионердарга атырдыах ыйыттан пенсияларын кэзмэйэ улаатан төлөннө.

Быйылгы улаатыннарары, эмиз ааспыт сыл курдук, пенсия баалыгар олобуран оҕоһулунна уонна аһара барар түгэнигэр үс баалынан хаачахтанна Харчытыгар таһаардахха, 261,72 солк (2019 сыл тохсунньу ыйтан биир пенсия баала тэнэспитэ 87,24 солк*3=261,72 солк) Уопсайа биһиги улууспутугар ааспыт сылга үлэлээбит 2230 киһиэхэ пенсиялара улаатан төлөннө. Пенсия ыйдаабы орто кэзмэин улаатыыта 209,74 солк. тэнэстэ.

С.П. КУЛИЧКИН, РФ Чурапчы улууһунаабы пенсионнай управлениетын пенсия отделын начаалынньыга.

Өр сылларга Одьулууннаабы аграрнай техникумна экономиһынан үлэлээбит Дирин бөһүөлөгүн олохтооҕо

ПОРТНЯГИНА Мария Петровна

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Николай Васильевичка, оҕолоругар, сизинэригэр дирин кутурбаммытын тиздэбит.

Аграрнай техникум кэлэктиибэ, профкома.

Кутурбаннын тиздэллэр:

- Биһигэ үөрэммит добордору Холтоҕо нэһилиэгин олохтооҕо Портнягина Мария Петровна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Николай Васильевичка, кыргыттарыгар Марияда, Татьянада, күтүөттэригэр, сизинэригэр, биһигэ төрөөбүттэригэр Людада, Кларада, Егорга уонна кинилэр дьиз кэргэттарыгэр Дирин оскуолатын 1974 с. биһигэ бүтэрибит доботторо - 18-с выпуск.

- Күндүтүк саныыр эдьийдэрэ, Холтоҕо нэһилиэгин олохтооҕо Портнягина Мария Петровна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Николай Васильевич Портнягинна, оҕолоругар, сизинэригэр, биһигэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар Федулонтар, Герасимовтар, Местниковтар, Афанасьева, Новгородовтар.

Прокуратура иһитиннэрэр

УБААСТАБЫЛЛААХ ААБААЧЧЫ!

Бу күннэртэн ыла "Сана Олох" эрдээксийэ анал рубрикатагар Чурапчы улууһун прокурора Иван Васильевич Ядреев эбэтэр кини суох түгэнигэр, прокурор эбэһинэһин толорор сирай эһиги туһааннаах мунаарар ыйытыларгытыгар хоруйдуоҕа.

Ол курдук, дьон быраабын көмүскээһин, коррупция, буруу оноруу, сокуону кэһи о.д.а сокуонна уонна быраалка туһулаамыт боллуруостаргытын (биир соботоох чакчынаа биитэр уопсай кыра, улахан проблеманан) электроннай почта аадырыһыгар sanaoloh@mail.ru эбэтэр почта нөһүө К.Маркс аатынан уулусса 26А нүөмэрдээх дьизигэр ытыабыт, эбэтэр суругунан киллэриэхитин сөл.

Ыйытыгытыгар ааккытын суолтутун ыйаргыт, ыйбаккыт көнүл. Ол аата ыйытыгытын анонимнай көрүгүнэн биэриэхитин сөл.

Эһиги ыйытыларгытын эрдээксийэ үлэһиттэрэ улуус прокуратуратыгар ыспаллар. Ол надизлэ иһинэн быһаарыллан, прокурор илии баттааһыннаах эппиэт хаһыакка тахсар.

Маньык сана рубрика прокуратура суруктарынан, сайабылыанналарынан, үнсүүлэринэн киирбит үлэтин солбуйбат. Нэһилиэниэ тус быраабын билэр таһымын улаатыннарарыгар тирах буолуоҕа.

Онтон улуус прокуратурата 1992 сыл тохсунньу 12 күнүгэр тахсыбыт "Россия Федерациятын прокуратуратын туһунан" 2202-1 федеральной сокуон 10-с ыстатыатыгар уонна 2008с ыам ыйын 2 күнүгэр тахсыбыт "Россия Федерациятыгар гражданныр туһулааһыннарын (обращенияларын) көрүү бэрээдэгин туһунан" сокуонна олобуран, улуус прокуратурата күн ахсын суруктары, сайабылыанналары, үнсүүлэри тутар. Ону тэнэ улуус прокуратуратын үлэһиттэрэ тус бэйэлэрэ гражданныр оптуорунньукка сэрэдэбэ уонна чаппиэргэ 17 чаастан 18 чааска дьизри приемнууллар. Бэнидиэнииккэ кизлэ 17 чаастан 19 чааска дьизри прокурор бэйэтинэн дьону приемнуур. Суруйтары ирдэммит, тус бэйэни туһулуур докумуону илдэ кэлиэхитин наада.

Иван Васильевич ЯДРЕЕВ, Чурапчы улууһун прокурора, юстиция сүбэһитэ.

Кэриэстэбил

МЭЛДЫ АХТА-САНЫЫ СЫЛДЫАХПЫТ...

Одьулуун нэһилиэгин олохтооҕо, сэрли сылын оҕото, үлэ бэтэрээнэ, күн сирин көрдөрбүт күн-күбэй ийэбит, эйэбэс эбэбит **Аржакова Анастасия Васильевна** бу дьыл балаҕан ыйын 10 күнүгэр уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабыта 40 хонуга туолар.

Ийэбит 1939 сыл от ыйын 12 күнүгэр Хадаар, Уорба эргин төрүттээх Баһылай уонна Надежда Феофановтарга төрөөбүтэ. Төрөлүүттэрэ кыратыгар өлөннөр, ийэ-аба дьизни билбэккэ, тулаайах хаалбыта, чугас хаан-уруу аймаҕа суох буолан ачык, аас-туор олох кыһалбатын билбитэ. Биһигэ төрөөбүт убайынаан Сүөдэр Феофановтын Дирин, Мындабаайы, Мэнэ Ханалас Павловскайын детдомнарын кэрийэн иһи-хара буолбуттара. 1953 сыллаахха уоллаах кыыс оҕолоох Баһылай Феофанов дьиз улахан убайа Ылдыана дьиз санаһа сэлликкэ халтаран, иккиэн утуу-субуу өлбүттэрэ. Уол аҕатынан адыһыйэ Анна Гаврильевна Титовада иитилибитэ, кыыс Дирин детдомугар уонна 14 эр саастаах ийэбитигэр сылдыбыта. Салгыы хантан да көмө ылбакка, бэйэлэрэ хайдах дьаһыналларынан оҕорон, ийэбит Чурапчыга кулуупка дьиз сууяаччынан, балыһаҕа санитарканан, кэлин эт-үүт камбинээтигэр үлэлээбитэ.

МТС томторун ыаллары кэрийэн, дьукаахтаһан, үтүө санаалаах, аһыныас дьонно түбэһэн быһааммыттара, быһыгар Виктор Ипатьев, Дмитрий Хонтанов, Ыстапан Петров дьиз кэргэн оҕолорун көрөн-истэн айахтарын иттимиттэрэ, дьизэлээх-уоттаах курдук санаммыттара. Томтор биир үтүө-мааны ыала Ылдыаа уонна Хобороос Дьячковскайдар дьиз аһыныас дьону булан, кыһалба тирээтэһинэ, наар онно тийэйлэрэ Хобороос быраата, сэрли бэтэрээнэ Афанасий Никитин уонна Бухатыыр дьиз аатынан биллэр оҕонньор «эргиччи тулаайах да барахсаттар» дьиз аһынан-харыһыйан харчынан, таһаһынан-сабынан көмөлөһөллөр эбит. Кэлин ийэбит, Ылдыаалаах Хобороос кыыстарын Парасковья Ильинична Кривошапкинаны кытта алтыһан чугас аймаҕын курдук буолбута, ытыктаан, махтанан, «эдьийи» дьиз ааттыра, биһигини эмиз оннук үөрөппитэ. Оонньооботоох оҕо сааһын, эдэр сааһын кэмнэригэр күүс-көмө өйөбүл буолбут МТС томторун дьонун-сэргэтин куруук үтүө тылынан ахтар-саныыр этэ.

1962 с. Бабада төрүт ыччата, колхуос биир төһүү үлэһитэ, Хоту көһөрүллүү

кыттыылааҕа Роман Романович Аржаковка кэргэн тахсан 3 уол, 3 кыыс оҕону төрөтөн, дьиз-уот тэринэн, сүөһү-ас ииттэн, үлэлээн-хамсаан 33 сыл биһигэ оморбуттара.

Ийэбит баастан колхуоска арыы астааччынан, сүөһү көрөөччүнэн, кэлин Дьабыыла бөһүөлөгэр көһөн кэлэн Карл Маркс аатынан солхуос киин аппараатыгар тех.үлэһитинэн пенсияба тахсыар дьизри үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Убайыттан хаалбыт уоллаах кыһыы бэйэтигэр араарбакка үөрэттэрэн, үлэһит оҕортообута Анна Васильевна Рязанская Дьокуускайдаабы педучилище дошкольной отделениетын бүтэрэн, Орто Халымада ананан, отуттан тахса сыл устата оҕо иттигитигэр үлэлээбитэ. Ыраах хоту дойдуга кэргэн тахсан, оҕолонор-урууланан, элбэх сизинэнэн этэнгэ опорор. Ийэ кэриэстэ буолбут адыһийин тигэх суолугар атааран барда. Быраата Тимофей 1996 сыллаахха олохтон туораабыта. Киниттэн биир уол хаалан, Феофанов аатын ааттата сылдыар.

Күндү килибит тулаайах хаалан, олох ыараханын, эрэин билэн томмута-халпыта уонна 1986 сыллаахха армияба сулууспалыы барбыт уола өлөн кэлэн, ол аһыыта, хомолтото доруобуйатын алларыппыта, балыһа бастайааннай ыарыһаҕа буолбута Ийэбит Барахсан Айыһыһа арчылаан, Ийэкситэ энээрдэһэн уонна оҕолорун, сизинэрин көрүүтүгэр-истиитигэр оҕорон, 80 сааһын томтоочу туолан бараахтаата.

Ийэбит ыарыыга ылларыабыттан эмтээбит үтүө сыһыанынан угуттаабыт ытыктыыр бырааспыттар Людмила Николаевна Дьдаевада, мэлдьи эмтэммит Одьулууннаабы участкавай балыһа кэлэктиибигэр (сэб. Дьячковская Т.И.), кэңикки киирэн эмтэммит улуустаабы балыһа быраастарыгар - терапевт В.Е. Барашковада, анестезиолог В.Ль. Поталовка, онколог А.Е. Захаровка уонна ыарахан күннэригитигэр күүс-көмө өйөбүл буолбут аймахтарбытыгар, доботторбутугар, түөлбө олохтоохторугар дирин махталбытын тиздэбит.

Талталлаах ийэбит, эбэбит сырдык мөссүөнүн, үтүө-амарах санаатын мэлдьи өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр илдэ сылдыахпыт, саныахпыт, ахтыахпыт, суохтуохпут...

Оҕолоро, сизинэрэ, чугас аймахтара.

Кыһабынай эрдээктэр - Л.В. ГОРОХОВА, Эппиэттир сөкүөттэрэ, сурук отдела - А. Н. ЗАХАРОВА, Экинэмилэ, тыа хаһаайыстыбатын отдела - А.М. СЛЕПЦОВ, Карсаҕаҕынан - М.В. ПЕТРОВА, Таһаһы - М.В. ПЕТРОВА, Бачааттарачи - Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тархыан таһааран-ныгар СР Правлениытыга, Чурапчы улууһун "Сана Олох" редакция-издательскай холбоһук автономнай учреждение, Российскай Федерация Россия-ндээр СР управлениетыгар 2012 с. кулун тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ - ПИ №Ту14-0238.

Редакция, издатель, аадырыһа: 878670, Чурапчы сэл, Карл Маркс уул, 26 "а" Телефоннарыбыт: редактор - 41-332, отделлар - 41-265, 41-308. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru, Instagram: @sanaoloh

Бачааҕо сааһа: № 68 (11625) Кээмийэ: 1,5 бүн, лист Ахсаана 1080. Хаһыат сыһыны: 15

Илтир суруйар эмисер санаа редакция илтирүүсүр аадыһа сэл түрүбүр, аадыһаҕы Сүрүн эмисер кыһаҕар кыһаамаккыларга илтирүүсүр аадыһаҕы.